

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven
uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

red. en sekr. h. pootlaan 242, alkmaar
adm.: merelhoven 273, capelle a.d. ijssel

J. SCHAEFFER — EMMELOORD

Wie oren heeft om te horen, die hore Jesaja 7, 3.

Wanneer Achaz koning wordt is hij amper 20 jaar oud. Maar zo jong als hij is krijgt hij vrijwel onmiddellijk een politieke storm te verduren. In zijn tijd neemt de macht van de Assyrische koning Tiglath-Pileser III onrustbarende vormen aan. Dat brengt de volkeren rondom Juda en ook Juda zelf in hevige beroering.

Twee rijkjes ten noorden van Juda, Aram onder koning Rezin en Efraïm onder koning Pekah proberen in eendracht machtig te zijn. Maar ze willen graag een gesloten front met Juda erbij. Achaz echter ziet kennelijk geen enkel heil in zo'n anti-Assyrische verdragsorganisatie. Uit angst dat hun opzet zal mislukken laten Aram en Efraïm hun verbonden legers oprukken om Juda onder druk te zetten.

Als Achaz dit hoort staat hij te trillen op zijn benen. En omdat in die tijd het volk stond of viel met zijn koning plant deze trilling zich voort in heel Jeruzalem en daarbuiten. Nu blijkt hoe wankel hun levensbasis is. Hoe dun het godsdienstige masker, waarachter zij allerlei sociale en maatschappelijke wantoestanden verborgen. Van een geloof dat zijn wortels geslagen heeft in de diepte en gegrond is op Gods vaste beloften, is geen sprake. Men is radeloos en waant zich reddeloos. En redeloos zijn de plannen. In allerijl wordt Jeruzalem in staat van verdediging gebracht.

Veel vrouwen heeft men niet in eigen kracht. In regeringskringen speelt men met de gedachte om niemand minder dan de machtige Tiglath-Pileser om steun te vragen. Blijkens 2 Kon. 16 is het daar ook inderdaad van gekomen. Maar op het moment dat Jesaja de koning ontmoet is het zover nog niet. Door Zijn profeet wil God dan ook het uiterste doen om Achaz van dit plan af te brengen. Wanneer Jesaja de koning ont-

moet is deze waarschijnlijk juist bezig met enkele deskundigen de watervoorziening van Jeruzalem te inspekteren in verband met de verwachte belegering. De profetische boodschap in deze situatie bestaat uit een woord en een teken. Over het woord een volgende keer. Maar nu aandacht voor het teken.

Dat teken is Jesaja's zoontje Schear-Jaschub. Het ventje mocht met vader mee de gemeente in. Het hoefde niets te zeggen. Zijn naam zei genoeg. Die naam vertelt Achaz waar het in deze dagen van oorlogsgevaar op aan komt. Schear-Jaschub — „een rest keert terug”. Wat betekent deze boodschap voor Achaz en zijn volk? Is het een blijde of een slechte boodschap? Is het een prediking van gericht of van genade?

Een rest keert terug. Een rest, dat is het overblijfsel van een groter geheel. De naam veronderstelt een veldslag. Een nederlaag zelfs! Slechts een rest keert terug! Zo gezien is het een slechte boodschap. Het loopt niet goed af. Maar tegelijk: voor een rest is er dus hoop! Een rest wordt gered. Het komt er blijkbaar op aan welke oren de boodschap horen of ze gericht of heil vernemen. Wat voor het volk als geheel dreiging is, betekent voor een deel van het volk belofte. Slechts een rest keert terug — dat is voor het geheel dreigend. Maar een rest keert dan ook terug — dat is voor een deel hoopvol!

De vraag is nu natuurlijk: Wie hoort in dit kritieke uur bij het geheel, dat zwaar getroffen wordt en wie bij het deel, dat overblijft? Want daar komt het nu op aan. Hoe kan er hoop zijn als je niet zeker weet of je hoort bij het deel dat omkomt, of dat je je bevindt bij de kleine rest, die behouden blijft? Hoe word je zeker van je uitverkiezing? Vormen misschien de 12 stammen van

Israël samen het geheel? En mogen Jeruzalem en Juda zich dan beschouwen als de rest, die de dreiging van Assur overleeft, terwijl Efraïm in de strijd het onderspit delft? Dan zou de naam Schear-Jaschub zonder meer heil betekenen voor de sidderende Achaz en onheil voor de aanvallers van dat moment: Efraïm en Aram. Of brengt de naam van Jesaja's zoontje aan Achaz de boodschap dat zijn rijk zwaar gehavend uit de strijd zal tevoorschijn komen? Maar wie hoort dan bij de rest, die het kan navertellen? Als het er weinigen zijn, die behouden worden, waaraan kan iemand weten dat hij bij die weinigen behoort? Kan Achaz met de boodschap van het teken niet alle kanten uit?

Dat hangt er maar vanaf. Een goed verstaander, d.w.z. een gelovig verstaander, kan weten wat hij aan dit teken heeft. De sleutel tot dit juiste verstaan ligt in de tweede helft van de naam Schear-Jaschub: een rest keert terug. Terugkeren kan alleen door om te keren. Of nog anders: door je te be-keren! Zo is Schear-Jaschub dus te vertalen met: een rest bekeert zich. Tot de HEERE natuurlijk! En dat is wat het volk van God in Jeruzalem en Juda, de koning inbegrepen, nodig heeft: bekering! Men leefde immers met ogen, oren en harten die op zichzelf gericht waren in plaats van op God en de medemens (cap. 5, 8-24). Zo verziekte de samenleving tot een etterende wond. Tegenover deze afvalligheid spreekt de naam van Jesaja's zoontje voor ieder, die maar horen wil, duidelijke taal. Deze naam is nl. een belofte en een eis! Het is een eis om eindelijk eens van mentaliteit te veranderen. De mentaliteit nl. om je levenslot in eigen hand te willen houden. Men heeft jarenlang met de rug naar God toe geleefd. Men heeft zonder God het leven genoten. En nu de tijden veranderd zijn blijkt men God niet eens meer te kunnen vinden. Voor de crisis van het moment worden oplossingen gezocht buiten God om en tegen Hem in. Wat ontzettend dwaas!

Achaz, luister naar de naam van dit kind! De rest, die zich bekeert, dat is de rest, die terugkeert en overblijft. Wie de eis tot bekering aanvaardt, die mag de belofte van redding en behoud op zich toe-

passen. Wie de eis verwerpt, kan in deze naam slechts onheil horen. Welke boodschap Achaz hoort in de naam Schear-Jaschub hangt helemaal af van het feit of hij (gelovige) oren heeft om te horen.

Wat toont de HEERE zich geduldig! In cap. 5 verwijt Jesaja zijn volksgenoten: Op het doen des HEEREN letten ze niet, omdat ze de wet van de HEERE der heerscharen hebben verworpen en het Woord van de Heilige Israëls hebben versmaad (vs 12, 24). Toen zei God in cap. 6: Nu wil Ik niet eens meer dat zij mijn Woord verstaan! Nu niet meer. Ze hebben zich al die jaren verhard? Nu zal Ik ze verharden! Ze hebben al die tijd niets van Mij doen willen opmerken? Nu mogen ze er niets meer van zien! Ik geef hen over aan het oordeel der verharding, als straf op hun verharding. Jesaja, preek hen doof en blind en dom! Maar na de boodschap van verharding zend God de profeet toch weer naar Achaz met Schear-Jaschub. Nog krijgt de koning de kans om zijn verharding te doorbreken en zich te stellen aan de kant van de bekeerden: het overblijfsel naar de verkiezing der genade (Rom. 11, 5). De verpletterende gerichtsboodschap, die Jesaja in het tempelvisioen (cap. 6) kreeg opgedragen, blijkt geen onpersoonlijk noodlot te zijn, dat zich met mechanische noodzakelijkheid voltrekt. God blijft worstelen met Zijn volk. Dat is Zijn liefde tot ons. Er blijft altijd een opening naar de onbegrijpelijke rijke Heer, die tegen alle menselijke hoop en verwachting in wonderbare dingen kan doen en ook de verlorenen de toegang tot omkeer opent. Volk van God! Nog heden hoort Zijn stem, die zweert: Laat niet uw hart zich onbekeerd verharden.

IN DIT NUMMER

- Pagina
309 Ds J. Schaeffer, Wie oren heeft om te horen, die hore
310 Drs H. de Jong, Discussie over homofilie (1)
311 Ds G. van den Brink, Activering van de catechisanten
312 Ds G. Janssen, Tijdelijke diensten en ambten
Ds M. R. van den Berg, Jeremia (Bijbelstudie)
314 Prof. C. Veenhof, Het grote ge-
vaar

Discussie over homofilie (1)

Ik ben blij, dat ds Van der Kwast heeft willen reageren op mijn artikelen over homofilie in de juni-nummers van ons blad. Hij heeft ingezien, dat je ook met een tegensprekend artikel de eenzaamheid kunt doorbreken, die vallen kan rondom iemand die iets gewaagds gezegd en iets delikaats aangesneden heeft. Immers, dat er binnen onze kerken vragen over los gekomen zijn, zoals mijn collega schrijft, is hem blijkbaar meer bekend dan mij. Vandaar dus mijn vreugde over en waardering voor dit *publiek* reageren. Dat geeft ook gelegenheid voor een nader verhaal.

Ds Van der Kwast heeft mij drie vragen gesteld. Bij de beantwoording daarvan zal ik een andere volgorde gebruiken, omdat ik het belangrijkste, het principiële voor het laatst wil houden. Maar wat bij hem de eerste vraag is, is ook bij mij het eerste antwoord.

Was het verantwoord tegenover de kerken om een gevoelig onderwerp als dit aan te snijden en tegelijk tot een actie over te gaan? Was het niet beter geweest om vantevoren overleg te plegen in de kring van de kerken om bij voldoende overeenstemming te komen tot een actie, waaraan de kerken hun steun zouden kunnen verlenen?

Nee, eerlijk gezegd geloof ik niet dat dat beter zou zijn geweest. Ik vind trouwens, dat men zich te zwaar uitdrukt, als men beweert dat ik een actie gevoerd heb. Toen ik mijn publicatie deed, schreef ik dat 't mij niet direct begonnen was om steunverlening. Slechts voor het geval dat iemand zich niet zou kunnen bedwingen, stelde ik mijn girorekening ter beschikking. Daar is wel enige reactie op gekomen, meer dan ik verwacht had. Aan het eind zal ik daar een sobere verantwoording over afleggen. Maar een actie voeren, — nee, dat was mijn eerste opzet niet.

Maar waarom dan toch ds Doucé en zijn werk in Parijs genoemd? Om de lezers te laten merken dat ik niet zomaar, omdat ik daar nu toevallig zin in heb, met zo'n delikaat onderwerp op de proppen kom. Dat de aanleiding daartoe in het levende leven zelf gelegen was. In je werk maak je contacten, doe je ontmoetingen op. Van het ene kom je tot het andere. Ik wilde immers mezelf verklaren over het feit, dat mijn naam in de krant verschenen was in verband met een project, tesamen met andere namen, met welke de mijne niet in één adem genoemd pleegt te worden. Dat één en ander bevrees-

Kerkelijk Leven

ding zou kunnen wekken. Ik wilde, door zo op vertellende wijze te werk te gaan, alle schijn van provocatie vermijden. Ik wilde mijn lezers laten voelen, dat ik ergens in verzeild ben geraakt, waaraan ik me met goed christelijk fatsoen niet kon en kan onttrekken. Daarom herken ik mijn opzet niet zo goed, als er van gesproken wordt dat ik een actie gevoerd heb. Wel kan men achteraf zeggen dat het er toe gekomen is, maar dat is ook tot mijn eigen verbazing. En blijdschap, voeg ik er aan toe om misverstand te voorkomen.

Ik versta voorts niet, dat ik dit via de kerkelijke weg had moeten doen. Ik zou dan luidkeels en onnodig om moeilijkheden hebben gevraagd. Ik weet immers veel te goed hoe het bij een gevoelig onderwerp als dit ligt. Wie er nooit mee te maken heeft gehad, staat er niet begrijpend en in de meeste gevallen ook afwijzend tegenover. Zo is dat met mezelf ook gegaan. Meerdere jaren heb ik erover moeten doen om er voorzichtig een mond over open te doen. En dan zou ik opeens, onverhoeds en pardoos, de kerken voor dit onderwerp moeten interesseren, omdat er zo nodig aan een actie meegegaan moet worden? Ik geloof niet dat zo iets mogelijk is.

De weg die ik bewandeld heb, schijnt mij beter toe. Degene, die zich door het geheel aangesproken voelde, kon reageren. Wie dat niet deed — even goede vrienden. Ik vermoed, dat vooral diegenen iets hebben gedaan, die in hun familie of omgeving wel eens met het probleem te maken hebben gekregen en geleerd hebben, dat 't allemaal veel minder eenvoudig ligt dan zij ook zelf vroeger gedacht hadden. Natuurlijk, als nu deze gevers tot de niet-gevers zouden zeggen: julie zijn niet goed vrijgemaakt, of iets nog onzinnigers, dan zou dat polariserend werken. Ik vind het fijn, tot een pluriforme kerk te behoren, waarin veelvormige initiatieven mogelijk zijn. En dat je zelf mag kiezen, waaraan je meedoet of niet meedoet. Een van de dingen, die we met ons blad Opbouw proberen, is de lezers oog te doen krijgen voor deze pluriformiteit en hen, binnen de perken van het ene geloof, te leren omgaan met het anders denken van de ander. We

Pastorale notities

Jezus' volgelingen getroost en gelukkigwens

Als Jezus de goede boodschap van het hemelse koninkrijk gaat verkondigen, terwijl zijn leerlingen om Hem heen zitten, begint Hij deze leerlingen gelukkig te prijzen. Hij zag ze voor zich zitten, begerig om te luisteren naar de woorden van het eeuwige leven en naar de boodschap van het komende Godsrijk.

Hij zag hen in hun verscheidenheid van noden en zorgen: de armen die op God hopen, die verdriet hebben, die nederig zijn, die ernaar hongeren en dorsten dat God recht doet, die met anderen medelijden hebben.

Juist omdat ze een zuiver hart hebben en de Here willen dienen, zich willen inzetten voor de vrede, werden ze meermalen achteruitgezet en onrechtmatig bejegend, vervolgd en op alle manieren belasterd, omdat ze bij Jezus wilden behoren.

Maar ondanks dat alles en in dat alles prees de Heer hen gelukkig. In hun lijden om het volgen van hun Meester, zei Jezus: 'Wees blij

en zing van geluk als zulks het geval is, want een grote beloning staat u te wachten. Zo immers heeft men ook de profeten van vroeger vervolgd'.

Dat is het evangelie, de goede boodschap welke Jezus op aarde verkondigd heeft aan allen, die zich vertrouwend aan zijn voeten hadden gezet.

Diezelfde boodschap doet de Here ons nog iedere zondag in onze gemeentelijke samenkomsten horen. Ze geldt allen die naar de stem van de goede Herder hebben leren luisteren en zich in allerlei moeiten en noden van het christenleven door Hem laten bemoedigen. Wij mogen kinderen van het koninkrijk zijn! Wij behoeven ons niet in een weg van zware godsdienstigheid op te werken om kind van het koninkrijk te worden, maar we mogen het zijn door Gods genade.

Als zodanig hebben we ons dan ook in het wereld- en mensenleven te openbaren. Zó zijn we als leerlingen en volgelingen van Jezus in het leven gesteld en zo behoren we nu ook naar de regels van het hemelse koninkrijk te wandelen. We zijn het zout voor deze wereld. Schijnende lichten. Ons licht laten uitstralen voor de mensen! Dan kunnen zij het goede zien dat wij doen, en zij zullen onze Vader in de hemel prijzen.

B. Telder, Bilthoven

hebben in het verleden te veel gedacht (en doen dat veelszins nog) dat we allemaal over alles gelijkmoeten denken. Natuurlijk mag daar naar gestreefd worden, want verschil van mening is nooit leuk. Daarom is onderling gesprek, ook in de krant, goed en nodig. Maar laat daarbij altijd blijken mogen, dat we elkaars gevoelens eerbiedigen en elkaars argumenten serieus nemen.

Alles goed en wel, maar u gaat, ds over zo iets moeilijks een preek houden en dat is toch zeker te vroeg, te onrijp. Ook ds Van der Kwast heeft daar moeite mee. „Ds De Jong heeft het mensen die hem willen aanspreken op zijn artikelen niet gemakkelijk gemaakt door een preek te publiceren en uit te geven.”

Ja, ik zie in dat ds Van der Kwast daarin wel een beetje gelijk heeft. Ik versta achteraf wel, dat 't tegenover de lezers niet erg pastoraal was om juist hen, beschermd kerkvolk als ze zijn, met deze preek te confronteren. Dat moet bij sommigen hard aangekomen zijn. Mijn verontschuldiging daarvoor.

Toch nog een paar opmerkingen hierover. In mijn eigen gemeente was deze preek niet uitdagend. Wij hebben al jaren lang met het probleem te maken. Sinds jaar en dag wonen homofiele vrienden-paren

onder ons, zondar dat zij van het avondmaal worden geweerd. Dit betekent ook dat er jarenlang binnen en buiten de kerkeraad aan meningsvorming hierover gedaan is. Deze preek, die dan bovendien nog in het kader van een doorlopende lezing van de brief aan de Romeinen in de namiddagse leerdienst gehouden werd, kon daarom voor de gemeente niet schokkend zijn.

Er is nog iets. Bij de publicatie heb ik toch wel bewust voor de preekvorm gekozen. Daarbij heb ik te weinig aan de onvoorbereide lezer gedacht, dat is waar, maar des te meer aan de rechtstreeks betrokkenen. Die hoor je namelijk nog wel eens zeggen: er wordt altijd maar over ons gesproken, maar wanneer worden wij eens toege-sproken? Bemoedigend en zegenend? Voor mij ligt een brief van een van hen uit het land, die schrijft: „Dank u wel, dat u ons gezegend hebt; dat is mij nog nooit overkomen in de kerk.” Ook het feit, dat de preek met de gehele liturgie en al gepubliceerd is (u weet wel, de aparte uitgave) heeft goed gedaan. Er zat zo een fijn stuk sentiment in, vond een van hen, het was niet enkel argument. Inderdaad, als iemand een probleem-mens is, is hij toch vóór alles mens, en pas dan probleem. Juist in de kerk moet dat duidelijk zijn.

Tenslotte op dit punt een argument dat ik al eens eerder gebruikt heb. Zou er niet iets van proberen in de prediking mogen zitten? Gaan we niet te ver als we zeggen, dat in de preek alleen dingen verkondigd mogen worden die onder ons volkomen zekerheid hebben gekregen? Ik ben van mening dat we dan aan de prediking een nog strengere maatstaf aanleggen, dan de bijbel aan zich zelf doet. Paulus gebruikt bij sommige onderwerpen die hij bespreekt ook het 'mijns inziens' (zie 1 Cor. 7). Ik weet wel, dat geeft ons het recht niet, om er maar op los te experimenteren, maar dat gebeurt in de onderhavige preek ook beslist niet. Heus, in de meeste preken zitten onderdelen die voor nadere discussie in aanmerking komen. Ten allen tijde is dat onder het koffiedrinken na de morgendienst ingezien. Trouwens, staat deze preek nu zo duidelijk in het teken van het vrije experiment? Er is toch wel groter voorzichtigheid betracht dan ds Van der Kwast doet voorkomen. Ik heb inderdaad geschreven, zoals mijn kollega ook releveert, dat ik persoonlijk niet precies weet, hoe ik over homofilie moet oordelen. Maar het is niet zo, dat ik in de preek gedaan heb, alsof ik dat op alle punten wel wist. Ik herinner hier met name aan de passage waarin ik stel, dat wij en vooral zij (de homofielen) de handen vrij moeten krijgen om een goede 'prothese' voor dit gebrek te vinden. Daarin spreekt zich een stukje onzekerheid uit. Wel heb ik zoveel zekerheid, dat ik de onderscheiding tussen gebruik en misbruik van de homofiele aanleg heb durven doorvoeren. Ook suggereert ds Van der Kwast te veel, als hij in verband met het homofiele samenleven in duurzame vriendschap het woord 'aanmoedigen' gebruikt. Wanneer hij met dat woord bedoelt mijn standpunt weer te geven, ervaar ik dat als onzorgvuldig. Ik heb nooit aangemoedigd, ik heb alleen niet veroordeeld.

☆☆☆

Bij de volgende vraag begeert ds Van der Kwast opheldering over de relatie van ds Joseph Doucé met de N.V.S.H. en het C.O.C. „Het staat dacht ik wel vast, dat we met deze organisaties niet in zee gaan”. Opnieuw, zo zou ik ook geschreven hebben in geval ik op afstand zou hebben moeten oordelen. En vanwaar dan die oordeelsverzwakking dat ik dat nu toch niet doe? Zou dat op zichzelf al geen reden moeten zijn om me te distancieren? Het is duidelijk, dat ds Van der Kwast mij met deze vraag in verlegenheid brengt. Ik voel me op dit onderdeel echt een advocaat voor kwaade zaken.

Toch een poging om enig begrip te stichten. Voorop staat, dat ds Doucé zelf verklaard heeft, via

het 'ingezonden' van de stichting in Trouw, dat hij het zeker niet in alles met de N.V.S.H. en andere organen, waar hij contact mee heeft, eens is. Men zal dus ds Doucé niet voor alle uitingen van deze verenigingen verantwoordelijk mogen stellen. Vervolgens geldt hetzelfde weer in de verhouding tussen ds Doucé en mij. Ook ik ben het wel eens met ds Doucé oneens. Ik heb eerder al geschreven, dat ik binnen de stichting meermalen een eigen en afwijkend standpunt vertegenwoordig. (Mijn kollega signaleert dat terecht, ik kom daar nog op terug.) En soms is ds Doucé het met mij eens en dan weer met de anderen. Verscheidenheid genoeg dus.

Ja, maar dat is mij te relativistisch, zal iemand zeggen. Er loopt toch ergens een duidelijke grens en wanneer is die dan bereikt? Ik zou willen terugvragen: dacht u werkelijk, dat ik mezelf deze vragen ook niet stel? Geloof me, mijn geweten heeft een even gevoelige kompasnaald meegekregen als het uwe. En dat geldt ook van br Doucé.

Dat behoedt niet voor vergissing en dwaling, dat is waar. Daarom iets dat meer ter zake doet. Wanneer je je in deze wereld oriënteert, stuit je op dingen, waar je werkelijk geen flauw benul van hebt. Om iets te noemen: heeft u wel eens nagedacht over de vraag wat een homofiele man moet doen,

aan wie ooit een huwelijk is aangegaan onder het zeggen, dat 'het' bij een gezonde vrouw wel zou overgaan, maar het is niet overgegaan, ook na veel gebed niet? Of weet u hoe een transsexueel moet leven, iemand die met een vrouwelijke ziel in een mannelijk lichaam huist of omgekeerd? Heeft u zich de vraag wel eens gesteld, wat iemand in een rolstoel eigenlijk met z'n seksualiteit aan moet? Vervelende vragen. Vragen die zelfs, als ze zo achter elkaar aan je gesteld worden, een gevoel van irritatie kunnen oproepen. Vragen die ver buiten onze gezichtskring liggen. En wanneer ze voor iemand onder ons aktueel worden, waar is dan het adres voor hem om zulke vragen, die hem persoonlijk kwelen, door te spreken? Er zijn predikanten die gemeenteleden welke met zulke vragen komen, de toegang tot hun huis ontzeggen. Ik zeg dat niet, geloof me, om zulke predikanten in een kwaad daglicht te stellen. Ik weet, dat grote persoonlijke zuiverheid de drijfveer van deze verontwaardiging kan zijn.

Maar vooral de N.V.S.H. heeft nu op al zulke gebieden organen, waarin bijvoorbeeld lotgenoten elkaar kunnen ontmoeten en spreken. Ik weet wel, dat deze zelfde N.V.S.H. ook een propaganda-apparaat heeft, dat zich veelszins kenmerkt door normloosheid. Maar de N.V.S.H. valt toch niet

samen met dat propaganda-apparaat. Achter die uitdagende voorgevel gebeurt toch veel werk, waar eenvoudig geen christelijk alternatief naast gesteld kan worden. En zo staat het ook met het C.O.C. Ik ken homofielen, die ideologisch ver van het C.O.C. af staan en toch God gedankt hebben voor bepaalde mogelijkheden die het bood, bijvoorbeeld die van gewoon menselijke kontaktoefening, waarbij 'het' onderwerp niet geschuwd behoefde te worden. Zo moeten we dus ook bij de N.V.S.H. en het C.O.C. weer onderscheiden. Dat Doucé er mee in relatie staat, lijkt me onvermijdelijk. Het gaat er maar om: hoe gebruikt hij die relaties?

Vergelijk het met een drenkeling, die in het midden van een brede vliet door het ijs is gezakt. Als jongetje heb ik het wel gezien, dat van de wal af dan een ketting van mensen werd gesmeed, om de ongelukkige te bereiken. Welnu, ds Doucé staat of ligt het dichtst bij het wak. Dan kom ik en vervolgens kollega Van der Kwast. En die op de wal staat, geeft rechtstreeks de Here de hand. Ds Doucé krijgt van mij wel eens een waarschuwing te horen en ik weer van mijn beste kollega uit Amstelveen. En dat alles om samen in Christus' naam onze medemens, onze broeder of zuster te helpen. Genoeg dit keer. Volgende week verder.

G. VAN DEN BRINK — ROTTERDAM-SCHIEBROEK

Activering van de catechisanten

Omdat de catechese een boodschap-karakter heeft, blijft (didaxologisch gesproken) de docerende methode de aangewezen. Omdat anderzijds de leermeester in Israël de ruimte creëert voor de discipel om vragen te stellen, zal de docerende methode steeds overgaan in de activerende. Daar komt bij dat leren in Israël = leren doen. In dit artikel proberen we na te gaan, wat we uit moderne methodieken kunnen overnemen om de zelfwerkzaamheid van de catechisanten te bevorderen. Daarbij staat voorop, dat we spreken over een catechisatieuur van 55 minuten, met 5 minuten tijd voor wisseling met de volgende groep. Aansluitende catechisaties van 45 minuten, waarbij nog tijd verloren gaat voor wisseling, zijn veel te kort.

Zingen op catechisatie

Natuurlijk wordt het catechisatieuur geopend met zang. Een vriend van ons zegt altijd tegen de kinderen: „Als je niet zingt, neem je een stukje van de troon van de Here God weg”. Deze uitspraak slaat uiteraard terug op Psalm 22: 3. Andersom geldt: „Uw lofzang is de troon des Heren” (Miskotte's berijming van psalm 149, Als de Goden zwijgen, bl. 229). Bijlsma vraagt voor het zingen veel aandacht. Hier volgen enkele citaten uit zijn Kleine Catechetik. „Het

zingen van psalmen en christelijke liederen behoorde gewoonlijk bij de orde van het onderricht. De betekenis van het geestelijk lied, dat op volkswijzen werd gezongen, is bijzonder groot geweest voor de doorwerking van de Reformatie als volksbeweging” (8). „Uit de liederen der kerk moet natuurlijk op het catechisatieuur regelmatig worden gezongen” (157). „Ook het zingen van het kerklied mag niet achterwege blijven” (196). „Het gemeenschappelijk zingen is een belangrijke bezigheid tijdens het catechisatieuur” (198). „In elk ge-

val vergete men niet te zingen uit het kerkboek. Dat is een wekelijks oefening, die onopzettelijk het kerklied dicht bij de leerlingen brengt” (203). „Men begint met een lied en eindigt weer vijf à tien minuten zingen uit het liedboek” (213).

Fijn dat dr Bijlsma hiervoor zoveel aandacht vraagt! Kinderen houden van zingen. Als de catecheet er niet van houdt, mogen ze hem erom vragen: „Dominee, waarom zingen we niet?”. En de kerkeraad moet zorgen voor stevige psalm- en liedboeken, die niet uit de band liggen en na afloop in de kast kunnen.

Vragen en opdrachten

Iedere leermeester, zo ook de catecheet, kent de praktijk van het stellen van activerende vragen tijdens zijn les. Tegenwoordig pleegt men de vragen wetenschappelijk te onderscheiden in verschillende soorten. Zo spreekt men van reproducerende en producerende vragen, ook wel les- en denkvragen genoemd. Zo maakt men onderscheid tussen inleidende vragen, leidende vragen en slotvragen. Dit onderscheid brengt men dan aan, lettende op het verloop van de les. Of men spreekt over controlevragen, probleemvragen en definitievragen.

Vervolg op pag. 314

G. JANSSEN — NIJVERDAL

Tijdelijke diensten en ambten

In de eerste tijd van de christelijke kerk — een globale aanduiding, o.m. omdat b.v. de gemeente te Corinthe niet voor 51 n.Chr. is gesticht. Haar eerste tijd valt dus geruime tijd later dan die van b.v. de gemeente te Jeruzalem — waren er verschillende gaven van de Geest, diensten en ambten die een bijzonder karakter hadden. Eigenlijk is de onderscheiding tussen diensten en ambten niet geheel correct omdat de ambten ook diensten waren. We zouden daarom dus moeten spreken over niet ambtelijke en ambtelijke diensten, waarbij we dan moeten erkennen dat de grens tussen beiden door ons niet altijd scherp te trekken is. Maar we houden ons voor het gemak aan de bekende onderscheiding tussen diensten en ambten zonder meer. Zij is nu eenmaal ingeburgerd. Bij de ambten denken we dan aan een daarmee verbonden roeping, aanstelling en autorisatie, terwijl de diensten meer spontaan in de gemeente opkomen op grond van door de Geest verleende gaven. Deze ontbreken bij de ambten wel niet, maar vormen daarvoor niet de grond, al zijn ze er wel onmisbaar voor: dat is bij de ambten de roeping en aanstelling. Alle ambten zijn dus diensten, maar alle diensten nog geen ambten.

Onder de ambtsdragers komen in het Nieuwe Testament de apostelen op de eerste plaats. Zij hebben een geheel eigen positie. Zij komen

niet zoals anderen uit de gemeente op maar deze danken aan hen haar ontstaan. Zij zijn geroepen door Christus zelf, zoals we o.a. in Joh. 20:20-23 kunnen lezen. Ook Paulus weet zich door de Here Christus geroepen, Rom. 1:1 e.a. Hun woord heeft voor de kerk een geheel eigen gezag. Zij dienen niet een bepaalde gemeente. Hun ambt is om zo te zeggen universeel.

Direct na hen worden enkele malen de profeten genoemd, 1 Cor. 12:28, Ef. 2:20 en 4:11. Hun dienst berust niet op een bepaalde aanstelling, maar op het ontvangen hebben van de gave der profetie. Daaronder hebben we te verstaan kennis van de verborgenheden van God, 1 Cor. 13:2, Ef. 3:5, waaronder ook Zijn heilshandelen in de geschiedenis valt. Soms voorzeggen zij concrete gebeurtenissen, Hand. 22:11. Zij spreken tot stichting van de gemeente en tot haar lering en bemoediging, 1 Cor. 14:3 en 31. De uitdrukking in vers 26: heeft ieder iets... een openbaring, duidt het bezit van een charisma aan. Het benutten van deze gave kwalificeert de ontvangers als een bepaalde categorie in de gemeente, Hand. 21:9. Paulus schat de profetie zeer hoog, 1 Cor. 14:4 en 39. De gemeente moet de profetieën wel toetsen, 1 Cor. 14:36-38.

Hoe belangrijk de profeten zijn naast de apostelen blijkt uit de plaats, die zij in de opsomming van functionarissen ontvangen — direct ná de apostelen — als ook hieruit dat we lezen dat de gemeenete is gebouwd op het fundament van de apostelen en profeten.

Van deze twee groepen geldt nu echter dat hun ambt en dienst zich in de kerk niet in dezelfde vorm heeft voortgezet.

In de Nederlandse Hervormde Kerk wordt wel over het apostolaat gesproken, maar dit is geen gelukkige term voor de roeping van de kerk t.o.v. de wereld. Want het ambt van de

apostelen was naar de aard der zaak van tijdelijke aard en kon zich niet voortzetten. De apostelen hadden namelijk van Christus te spreken als zijn oor- en ooggetuigen, Hand. 1:8; zie voor Paulus 1 Cor. 9:1. Daarin had hun ambt wel betekenis voor alle tijden maar toen zij als personen wegvielen kon hun lege plaats niet weer worden ingenomen door anderen: het ooggetuige zijn is nu eenmaal tijdgebonden!

Profeten zijn er ook niet meer in die bepaalde zin die we in het Nieuwe Testament aantreffen. Blijkbaar hangt dit samen met het gereed komen van het Nieuwe Testament als geschrift, waarin Gods openbaring voor zover zij bestemd was voor de kerk van alle tijden is bewaard en vastgelegd. Dat maakt profeten, die persoonlijk openbaringen ontvangen, overbodig. We hebben nu immers de geboekstaafde profetie, Ef. 3:1-6, Rom. 9:25, Openb. 1:1-3.

Voor zover de werkzaamheid van apostelen en profeten bestond in het onderwijzen in en uitleggen van de Schriften kon die later worden waargenomen door anderen.

De geschiedenis geeft „aan de rand van de kerk” nog wel profetie te zien als bij de Montanisten in de tweede helft van de tweede eeuw en bij de Dopersen in de eeuw van de Reformatie, maar de kerk heeft deze afgewezen vanwege haar fantastische en onschrijfbaar inhoud.

Wanneer wij bepaalde figuren uit de kerkgeschiedenis profetische noemen is dat een overdachtelijk spraakgebruik dat deze mannen wil typeren als bizoner met de kracht en het inzicht van de Heilige Geest begaafd. Tegen dit spraakgebruik kan geen bezwaar bestaan als wij maar bedenken dat zij daarmee niet op één lijn staan met de profeten uit het Nieuwe Testament. De grote Reformatoren hebben voor zichzelf de naam van profeten niet opgeëist. Calvijn verstaat onder profeten „hen,

M. R. VAN DEN BERG — LEIDEN

JEREMIA

Gewenning

Je merkt aan allerlei dingen dat het leven er steeds meer van doortrokken raakt. Juweliers maken goede zaken met de tekens van de dierenriem als speldjes of hangers of op lepeltjes. Het is helemaal niet vreemd meer als mensen die elkaar ontmoeten, tot elkaar zeggen: Ik ben een Leeuw, of ik ben een Waterman.

Nu hoeft dat nog niet te betekenen dat iemand die dit zegt, nu ook alles wat er aan vast zit voor zijn rekening neemt. Maar het is toch veelzeggend dat dergelijke dingen tegenwoordig bij een ontmoeting gezegd kunnen worden. Twintig jaar geleden gebeurde dat nog niet. Toen waren dat soort namen en begrippen lang niet algemeen bekend. Nu is dat wel het geval. En daaruit blijkt dat er een gewenning heeft plaatsgevonden

aan wat de HERE „de weg der volken” noemt.

Jahweh waarschuwt daartegen. Gewent u niet aan de weg der volken (10:2). Als Gods volk dergelijke praktijken gaat toepassen, als wij de tekenen aan de hemel, de hemellichamen, een plaats in ons leven geven, gewinnen wij ons aan de levensstijl van de volken die Jahweh niet erkennen. Dan nemen we die van de niet-christenen over en vergeten we dat Christus van ons een andere levensstijl vraagt.

Er wordt nog wel eens gezegd: Wat geeft het nu dat ik zo'n hanger van een teken van de dierenriem draag? Ik hecht er verder helemaal geen waarde aan. Ik vind het alleen een mooie hanger. Dat kan toch geen kwaad?

Maar of het ons wel of niet kwaad doet, is niet de belangrijkste vraag. Het gaat erom wat de HERE zegt: gewen je niet aan de weg der volken. Raak daar niet vertrouwd mee. Niet de vraag wat het ons doet, maar wat het de HERE doet, moet de doorslag geven. Veronderstel eens dat een jongen niet met de foto van zijn verloofde loopt te geuren, maar met de foto van een ander meisje. Dan kan hij wel zeggen: dat meisje doet me niets; ik vind het alleen maar een

mooie foto. Maar ik denk dat zijn verloofde er toch weinig door gesticht zal zijn en zal zeggen: als je echt van me houdt, moet je die foto van die ander wegdoen en daar niet telkens mee op de propen komen. Door steeds maar met die foto van dat andere meisje in de weer te zijn krenkt die jongen zijn verloofde.

Zo ligt het ook hier. Jahweh is onze God. Wat doen we Hem aan, als we in een tijd waarin weer op grote schaal afgoderij gepleegd wordt met de tekens van de dierenriem, zo'n teken om onze hals hangen? Dan zijn we niet klaar door te zeggen: het doet mij niets. Want het doet Hem wel iets.

Schrik

Er staat in Jer. 10:2 nog iets waarbij we even de vinger moeten leggen: de weg der volken brengt geen rust, maar schrik. Die rust zoeken de mensen wel. Ze raadplegen de waarzeggers en astrologen met de bedoeling daardoor een stuk rust in hun leven te krijgen. Maar het effect is juist omgekeerd. Het brengt schrik en angst en onrust in hun leven.

Dat ligt ook voor de hand. Want de voorspellingen die hun gedaan

worden, zijn lang niet altijd gunstig. Vaak wordt erin gewaarschuwd voor allerlei dreigingen en gevaarlijke dagen. Natuurlijk komt er dan een stuk onrust en angst het leven binnen. Dat is zo kenmerkend, dat de HERE kan zeggen: Schrik niet van de tekenen aan de hemel, omdat de volken daarvoor schrikken. Wie zijn toevlucht zoekt bij astrologie en waarzeggerij vindt niet de zekerheid en de rust die hij zoekt, maar angst en schrik. Dat kan ook niet anders. Want de afgoden, of ze nu Baäl of Boogschutter heten, hebben niets wezenlijks te bieden.

Vogelverschikkers

Wees nu eens nuchter, zegt de HERE in 10:3-5. Wat is een afgod nu eigenlijk? Niets meer dan een produkt van de mens zelf. Hij hakt een stuk hout uit een bos. Dan bewerkt hij het wat en siert het op met zilver en goud. En als hij er iets heel moois van maken wil, slaat hij er ook nog een purperen mantel omheen (vs. 9). Maar dan moet die afgod wel met een hamer en een paar spijkers op een voetstuk vastgetimmerd worden, want anders blijft hij niet overeind staan. Dat is alles. Dat is nu een afgod.

die door een bijzondere openbaring uitblonken, zoals er nu of geen zijn, of, als ze er zijn, vallen ze niet zo duidelijk in het oog." ²⁾ In zijn commentaar op 1 Cor. schrijft hij dat er alleen nog maar enige sporen of schaduwen van gezien worden. ³⁾ Wij kunnen voor wat de inrichting en de situatie van de eerste christelijke kerk betreft dus niet zonder meer terug naar de eerste tijd na Pinksteren. Deze conclusie moeten we hier alvast trekken.

We hebben daartoe nog meer redenen wanneer we letten op de Evangelisten. Ze zijn een aan de kerk geschonken gave, Ef. 4 : 11, zie verder Hand. 21 : 8 (Filippus) en 2 Tim. 4 : 5. Ze zijn zoals hun naam aangeeft verkondigers van het Evangelie geweest, medewerkers en helpers van de apostelen. Vermoedelijk zijn er meer geweest dan Filippus en Timotheüs, zie Fil. 4 : 3 en viel hun ambt of dienst weg met dat van de apostelen. Calvijn is van oordeel dat zij een buitengewoon ambt hadden, omdat het in behoorlijk ingerichte kerken geen plaats heeft. ⁴⁾ In onze kerken is de mening verdedigd dat we in de huidige zendelingen met evangelisten te doen zouden hebben. ⁴⁾ Hoe dit zij, het betreft dan in elk geval niet een ambt in de plaatselijke kerk.

In verband met ons onderwerp willen we ook letten op enkele geestesgaven die in onze tijd in het middelpunt van de belangstelling van velen staan, nl. op die charismata die door hun bijzonder karakter opvallen en verbazing en verwondering teweeg brachten. Dat was allereerst het geval met de gave van de genezing, waar we over lezen in 1 Cor. 12 : 9 en 28. Daarmee nauw verbonden zijn de krachten en het geloof, 1 Cor. 12 : 28, 10 en 9. Met krachten wordt die gave bedoeld waardoor de betrokkenen bepaalde wonderdaden konden verrichten en met geloof dat niet aan alleen maar aan „den een" geschonken wordt

die vorm van geloof waardoor de ontvanger in staat wordt gesteld een bijzonder wonderwerk te verrichten. In de regel zal het hier wel een wonderbare genezing betreffen. In Hand. 8 : 6 worden genezingen en duivelsuitbanningen tekenen genoemd. Met name de apostelen en hun helpers hadden de gave ontvangen zulke wonderen te doen, Rom. 15 : 18 en 19, 2 Cor. 12 : 12, maar ook met anderen was dit het geval, 1 Cor. 12 : 29 en 30.

Als tekenen bevestigden deze wonderen het Evangelie en brengen zij mede tot het geloof, Hand. 8 : 6, 9 : 35. Paulus spreekt over tekenen van de apostel, 2 Cor. 12 : 12, begeleidingsverschijnselen van de prediking dus!

Ze hangen daarom direct samen met de missionaire positie van de eerste christelijke kerk in haar heidense omgeving. Daarom zijn deze gaven ook als buitengewoon te beschouwen en kunnen we ze niet verwachten in een situatie, waarin de kerk reeds lang gevestigd is. Dat zij op het zendingsterrein nog kunnen voorkomen wordt hiermee dus niet ontkend.

Naast deze gaven vinden we in het Nieuwe Testament ook nog van andere gesproken, die eveneens een opvallend karakter dragen, nl. het spreken in tongen en de uitlegging daarvan. Ook dit spreken was een teken, nl. voor de ongelovigen, 1 Cor. 14 : 22 en het diende tot stichting van de spreker zelf. Alleen wanneer de uitlegging er bij kwam werd ook de gemeente er door gebouwd.

Met name in de kringen van de Pinksterbeweging maar toch ook daarbuiten wordt dit spreken hoog aangeslagen. We kunnen het verschijnsel als zodanig hier niet bespreken, maar moeten er in verband met ons onderwerp toch enkele dingen over opmerken.

Na de Pinksterdag komt het als incidentele gebeurtenis voor in Hand. 10 : 47 en 11 : 17. Overigens vinden we het slechts in de gemeen-

te te Corinthe. Of het ook elders voorkwam weten we niet. In Corinthe hadden niet alleen deze gave. Sommigen bezaten haar, anderen konden het aldus gesprokene uitleggen, 1 Cor. 12 : 30. Anderen hadden weer andersoortige gaven. Het niet bezitten van deze gave is daarom geen bewijs van het missen van de Geest.

Paulus noemt haar in zijn opsomming van allerlei charismata het laatst, tezamen met de gave van de uitlegging, hij stelt de profetie er uitdrukkelijk boven, 1 Cor. 14 : 5 en 19 en wekt op daarnaar te streven. Van het spreken in tongen wil hij slechts dat het niet belèrmèrd wordt, vers 39.

De buitengewone nadruk die er sinds het begin van onze eeuw op gelegd wordt is derhalve met de gegevens van het Nieuwe Testament niet te verdedigen en het is onbewijsbaar dat we bij dit spreken in tongen met een blijvende gave te doen hebben. Wanneer we alles overwegen krijgen we zelfs de indruk van het tegendeel.

Het gaat daarom niet aan het verlangen naar de eerste tijd van de christelijke kerk met haar volheid van Geesteswerking ook te vullen met heimwee naar het spreken in tongen. Wanneer we bij de „eerste tijd" inzonderheid denken aan het heerlijke leven in de gemeente te Jeruzalem dienen we te bedenken dat we bij haar van tongentaal niet gesproken vinden, wel van een rijk opbloeiend liefdeleven, waartoe de apostel Paulus de gemeente van Corinthe met haar spreken in tongen opwekt te streven. Dan gaat zij op een weg, die nog veel verder omhoog voert, 1 Cor. 12 : 31. Die weg wordt ook ons gewezen! Want de liefde blijft.

¹⁾ Zie voor geschiedenis en gebruik van dit woord dr A. F. N. Lekkerkerker, Nieuwe Theologie, 's-Gravenhage, 1968, pag. 25-36.

²⁾ Institutie, IV, III, 4.

³⁾ Uitgave Leiden 1888, D. Donner.

⁴⁾ Zie ook ds M. R. van den Berg, De gekerkerde kerk, pag. 40, 94.

HULP BIJ BIJBELSTUDIE

En als ze ergens heen moeten, moet de mens hen verplaatsen. Want dat kunnen ze zelf niet. Vogelverschrikkers zijn ze. Wie van zulke goden iets verwacht en bang voor hen is, is even kortzichtig als vogels die bang zijn voor een vogelverschrikker. Een vogelverschrikker kan helemaal niets doen en toch zijn de vogels bang voor hem. Ook de afgoden kunnen helemaal niets doen, geen goed en geen kwaad. Wie zulke goden maakt en vreest en vereert, doet iets dat geen enkel wezenlijk profijt geeft.

Onbegrip ?

Ik las over dit gedeelte van Jeremia ergens de opmerking: uit de tekst blijkt niet veel begrip voor andere godsdiensten. Dat is typisch een opmerking van deze tijd. Want

onze tijd gaat er heel sterk van uit: als je iets of iemand begrijpt, ben je waar je moet zijn. Het gaat om begrip.

Overigens blijkt uit deze opmerking ook heel duidelijk, dat men niet beseft waar het in dit gedeelte om gaat: om leven of dood, om een keuze vóór of tegen Jahweh. Als dat op het spel staat, ben ik met begrip alleen niet klaar.

Als een automobilist dronken achter het stuur van zijn auto gaat zitten, is hij er niet mee geholpen als ik precies begrijp hoe het gekomen is dat hij nu zo dronken is. Hij schiet ook niets op met verzekeringen dat zijn auto toch heus wel goede eigenschappen heeft. Die man wordt alleen geholpen als ik hem zover krijg dat hij uit zijn auto stapt en een taxi neemt. Dat is op dat moment het enige belangrijke. Want het is een zaak van leven of dood. Als ik iemand ontmoet die op het punt staat zijn leven op de een of andere manier in ernstig gevaar te brengen, komt hij met begrip voor zijn situatie niet verder. Het enige dat ik moet proberen is hem duidelijk maken, dat wat hij doet dodelijk gevaarlijk is en dat hij er daarom mee moet stoppen.

Zo ligt het ook met de afgodendienst. Natuurlijk is daar een hele-

boel aan te begrijpen en van te verklaren. Maar als ik alleen maar begrip opbreng en toon voor wat de afgodendieners doen, blijven ze rustig doorgaan en gaan ze hun dood en ondergang tegemoet. Als ik hen werkelijk wil helpen, moet ik hen oproepen de afgoderij los te laten en het leven te kiezen in plaats van de dood. Daar gaat het om in dit gedeelte van Jer. 10. Israël is op de verkeerde weg: de weg naar de dood. En dan gaat de

HERE niet zeggen: Er staan toch ook wel mooie dingen op die weg en er staan ook wel mooie bloemen aan de kant en af en toe zijn er ook wel mooie vergezichten. Natuurlijk zegt Hij dat dan niet. Hij kan alleen maar zeggen: Ga van die weg af, Israël. Gewen je niet aan de wegen der volken, want dat zijn wegen naar de dood, die je nooit naar het leven kunnen brengen. Verlaat om 's levenswil die weg.

DE HULP BIJ BIJBELSTUDIE

over het boek

DANIËL

verschijnt **MIDDEN OKTOBER.**

Door de grote omvang van de bespreking van het boek Daniël zijn wij genoodzaakt het te drukken in dubbel formaat. De prijs blijft zodoende zeer laag.

Bestellingen kunt U doen door het bedrag over te maken op giro 575663 t.n.v. G. de Kruijff, Waterhoenlaan 60, Zeist, volgens de hier volgende opgave: 1 ex. f 2,50; 5 ex. f 11,75; 10 ex. f 23,—; 25 ex. f 68,— exclusief portokosten. De portokosten zijn voor 1 ex. f 1,20; tot 3 ex. f 1,70; tot 6 ex. f 2,75; tot 12 ex. f 4,—; tot 24 ex. f 5,—.

ATTENTIE !!! Wilt U uitsluitend **per giro** bestellen en tegelijk de verschuldigde portokosten overmaken.

Vervolg van pag. 311

Activering van de catechisanten

Voor de catechese wil ik graag aandacht vragen voor ten eerste de *voorvragen*, die de catecheet stelt aan het begin van de les om de interesse te wekken. Ds G. Spijt bedient zich ervan in Werkboekje 2. De les over zondag 1 van de catechismus begint dan zo: „Jongens, we gaan praten over de christelijke troost. Weten jullie waarin ongelovige mensen hun troost zoeken?”. Dan komen ze al gauw op het thema van alcohol, drugs enz. En de interesse is gewekt. Het eerste geheugenmateriaal is opgeroepen. Een les over het zesde gebod kan beginnen met de opdracht een lijstje samen te stellen van de onderwerpen, die hierbij te pas komen. Als de catecheet de groep gelegenheid geeft hierover onderling te praten, en de lijst gezamenlijk vast te stellen, dan komen ze al gauw op abortus, euthanasie en dan gaat de reeks vanzelf wel groeien met: verkeersveiligheid; teveel eten, nicotine (gevaar van kanker en infarcten) enz.

Wat de *geheugenvragen* betreft: men kan van dit genre in de loop van de jaren een heel fonds aanleggen. Ik denk aan korte vragen, die b.v. de laatste vijf minuten van elke les in spelvorm worden afgevuurd. Bijvoorbeeld: hoe heette de koning tijdens wiens regering het wetboek werd gevonden? Waar staat het zgn. hogepriesterlijk gebed? Hoe heten onze zendelingen? Welke zijn de Drie Formulieren van Enigheid? Enzovoort. Belangrijk zijn de vragen, die gericht zijn op het *verdiepen van het inzicht* en het zelfstandig werken ermee. Bijvoorbeeld het zelfstandig laten parafraseren van enkele Schriftgedeelten, waarin een zojuist besproken kernwoord voorkomt. De catecheet kan dan tegelijk zien of zijn les begrepen is. In het algemeen zijn alle *doe-vragen* belangrijk. Dat begint al bij de opdrachten aan de kleintjes om zelf Bijbelplaatsen op te zoeken. Ze moeten zo dikwijls in hun Bijbel bladeren, dat ze er helemaal in thuis raken. Mensen, die dat in hun vingers hebben, kunnen met de kleintjes heel wat bereiken via plaatjes, mooie werkschriften, plakboeken enz. Een nadeel is dat het zoveel tijd vraagt. Maar de opdracht om van een bepaalde preek of een bepaalde les nu thuis eens een tekening te maken kan een enorm succes worden, vooral als de tekeningen aangeplakt worden in de hal van de kerk. En de kinderen vergeten die preek niet meer en de prediker kan achteraf van die tekeningen veel leren (als

b.v. één wezenlijk element uit de tekst op alle tekeningen ontbreekt!). Belangrijk is het gebruik van een concordantie op catechisatie. De kerkeraad hoort alweer te zorgen dat zo'n boek aanwezig is. Evenals een Nieuwe Vertaling met Kanttekeningen. Op elk gewenst moment moet de opdracht kunnen worden gegeven om parallelle plaatsen te zoeken, of voor te lezen, wat de Kanttekenaar ervan zegt). Dat geldt dan de catechisatie voor ouderen.

Tot de goede opdrachten wil ik spreekbeurten rekenen. Met mate gebruikt zijn ze erg nuttig. Er kunnen zelfs kleine specialismen door ontstaan. Vragen over sekten worden doorgespeeld naar Jan, omdat hij een spreekbeurt had over de Jehova's getuigen. En Annie heeft het gehad over de zending. Enz. Als men toe is aan een bespreking van het ambt van ouderling en diaken kunnen ontmoetingen geïntroduceerd worden van kleine groepjes bij een ambtsdrager thuis. Ze kunnen hem dan vragen naar zijn ambt en werk.

Zo zijn ontmoetingen met de zendingscommissie of evangelisatiecommissie goede voorbereidingen voor de catechese over zending en evangelisatie. Er zijn nog heel veel opdrachten te bedenken, waardoor de catechese een levende plaats krijgt in het leven en werk van de gemeente van Christus in de wereld. De *groepsopdrachten* zullen veel collega's goed bevallen. Niet alleen omdat zij dan even tijd hebben om rustig hun koffie te drinken, maar vooral, omdat ze sterk activerend werken kunnen. Men kan dan nog weer op verschillende wijze tewerk gaan. Men kan alle groepen één en dezelfde opdracht geven. Dat loopt dan makkelijk uit op een groepsgebesprek. Men kan ook verschillende opdrachten geven aan verschillende groepen. B.v. ter voorbereiding van de catechese over het gebed schrijft groep één een paar voorbeelden op van gebeden, die de HERE God beslist niet wil horen, gebeden waarvan Hij gruwet. Groep twee schrijft voorbeelden op van beden, die de Here graag in Zijn overwegingen wil betrekken, om ze te verhoren, als dat even kan. Groep drie schrijft voorbeelden op van gebeden, die zeker verhoord zullen worden. Hiermee zullen niet meer dan 15 minuten gemoeid zijn. Tenslotte mag ik niet voorbijgaan aan de vragen, die zich richten op het diepe hart van de kinderen. Bij mij is blijven haken een voorbeeld dat prof. Veenhof gaf over het „van nature geneigd tot alle kwaad”. De opdracht aan de kleintjes was: „Gaan jullie nu maar naar huis en probeer eens een hele week lang alleen maar lief te zijn voor je broers en zusjes en vriendjes en je vader en moeder en kom me dan de volgende week eens vertellen of het is gelukt”. Ze kwamen uiteraard sip en teleurgesteld terug. Het was niet gelukt!

En de weg was vrijgemaakt voor het verklaren van het roggebroodachtige „van nature”. Zo zal de catecheet spaarzaamlijk de regelrechte geloofsvraag mogen stellen: „Geloof jij dat nu?” en als er dan een overtuigd „Ja dominee” door de zaal klinkt, is het even feest!

Integratie in het geheel van het jeugdwerk

Het is mijns inziens erg belangrijk de catechese te integreren in het geheel van het (jeugd)werk. We zijn immers niet bezig Gereformeerde bolleboosjes te maken, maar we zoeken daders des woords. En leren = leren-doen. Joodse discipelen mochten nooit aantekeningen maken. Ze moesten in de voetstappen van hun meester treden en hem navolgen. Een magnifiek voorbeeld van geloofs-catechese geeft Kaleb (Jozua 14). Ondanks zijn 85 jaar veroverde hij aan het hoofd van de jeugdige strijders Hebron en verslaat de reuzen Sesai, Ahiman en Talmai. Dan treedt hij terzijde en zegt: „Nou jongens, nou jullie!”. Wie dan achter de HERE aangaat en Kirjath Sepher inneemt, krijgt Kaleb's dochter Achsa tot vrouw. Dat is catechiseren: leren op de Here te vertrouwen. Als de dominee met zijn oudere catechisanten op pad kan gaan om Bijbels te verkopen voor het Ned. Bijbelgenootschap, moet hij het niet laten. Kinder-evangelisatie volgens de methode

van „Timotheus” (Eindhoven) is daarom van zo ontzaglijk groot belang, dat hele gezinnen worden geactiveerd en kinderen van 12, 13 jaar al een taak krijgen op de vakantie-bijbelschool (het ophangen van jasjes, begeleiden van de zang, het voorbereiden van werkjes enz.). Ze werken al in dienst van de Heer. Zomerkampen mogen niet een louter recreatief karakter dragen. Het zijn werk-weken en bieden jongere predikanten machtige kansen om de christelijke omgang met elkaar te beoefenen. Bijvoorbeeld de zorg voor elkaar, de zorg voor wat (onder kinderen) niet in „aanzien” is. Ze zijn soms zo hard voor elkaar! Verder moet de catecheet betrokken zijn bij het maken van Kerststukjes voor zieken (niet in die zin, dat dat op een catechisatieuur gebeurt!), het brengen van bloemen aan bejaarden enz. De kinderen moeten betrokken worden op een kledingactie voor India, een actie voor de broederschap in het Oosten enz. Misschien moet de tuin rond de kerk schoongemaakt worden. Kortom: op alle mogelijke manieren moeten de ouderen bedacht zijn op het inschakelen van de jeugd. Kaleb had Kirjath Sepher best zelf kunnen innemen. Maar hij ging opzij en zei: „En nu jullie!” Laten wij ouderen alstublieft niet denken dat wij alles moeten doen, omdat wij zo „geroutineerd” (!) zijn. Overal liggen opvoedingsmogelijkheden in Christus Jezus. Niemand verachte hun jonkheid.

C. VEENHOF — KAMPEN

Het grote gevaar

In het artikel van de vorige week eindigde ik met het doorgeven van een christelijke gereformeerde stem, die van prof. Van 't Spijker, over de „verwetenschappelijking” van de theologie.

We hoorden daaruit hoe radikaal hij die afwees.

Ik wil vandaag beginnen met nog zo'n stem door te geven. En wel die van prof. Oosterhoff.

Deze heeft ons onlangs verrast met een voortreffelijke brochure over „De Vrijheid van de Exegese”. Ze bevat in substantie de rede die hij verleden jaar bij de overdracht van het rectoraat in „Apeldoorn” hield. Prof. Oosterhoff gaat daarin in op het dodelijk gevaar eigen opvattingen, visies, beschouwingen bewust of onbewust als norm te hanteren bij het verklaren van de Heilige Schrift. Dat kwaad is ook en vooral de bron en oorzaak van de verwetenschappelijking van de theologie. En tegelijk is die ook vaak het gevolg daarvan.

Oosterhoff wijst in verband daarmee o.a. op de ethischen. Voor de theologen van deze „richting” „had slechts het „religieus-ethische” in de Schrift gezag, waardoor het gezag van de Schrift evenals het leven der gelovigen in dit ethisch karakter geheel dreigden op te gaan. Terecht heeft Bavinck dit dualisme, waarmee als vanzelf een subjectivistische inslag gepaard gaat, steeds afgewezen.” Over de grote, pas overleden, onvoorstelbaar invloedrijke theoloog Bultmann hoort men dat bij deze „de existentiële betrokkenheid van de mens norm voor het aanvaarden van de Schrift is”, en, zo zegt Oosterhoff dan, „het is duidelijk dat wanneer de menselijke existentie de bruikbaarheid en de toepasbaarheid van de Schrift bepaalt van haar niet veel overblijft.” Kuitert, zo gaat Oosterhoff daarna verder, heeft dit subjectivisme terecht afgewezen, „maar evenmin is hij er zelf aan ontkomen door uiteindelijk de norm voor de waarheid te toetsen aan de toekomst die zij voor mens en wereld opent”. Maar, zo volgt er dan, „een biblicistische, fundamentalistische Schriftuitlegging is beslist niet minder subjectivistisch, omdat men

daarbij dat uit de Schrift uithaalt en gebruikt wat past bij eigen denken en voorstellen en de rest rustig laat liggen." Het komt er op aan, aldus Oosterhoff, volstrekt ernst te maken met de regel, dat de Schrift haar eigen uitlegster is. „Geen vreemde macht mag aan de Schrift worden opgelegd. En hiermee is de vrijheid van de exegete onlosmakelijk verbonden. Daarbij gaat het niet om een vrijheid, die de exegete voor zich claimt. Het gaat om de vrijheid der Schrift, die in een vrije exegete in vrijheid aan het woord moet blijven komen.”

★ ★ ★

Ten slotte citeer ik nog het volgende fragment uit deze studie:

„Dat er in het opkomen voor de vrijheid der exegete gevaren liggen zagen we reeds: Zo gemakkelijk kan met een beroep op de vrijheid van de exegete vrijheid voor eigen gedachten en meningen worden geclaimd. Dan gaat het in plaats van om de vrijheid van Gods Woord om de vrijheid van de autonome mens. Juist in de vrijheid van de exegete gaat het om de voortdurende onderworpenheid van de mens, van de wetenschap (!) en van de kerk aan de Schrift als Gods Woord. Vrijheid van exegete betekent dat eigen gedachten en meningen voortdurend aan de Schrift als het Woord Gods worden onderworpen en getoetst. Het wil zeggen luisteren, alsmaar luisteren naar wat de Schrift zegt. Juist omdat de Schrift het Woord Gods is aan ons. Dat blijve bij ons luisteren naar en onderzoeken van de Schrift het onwrikbaar uitgangspunt. Exegete is niet vóór alles wetenschappelijke (!), maar gelovige arbeid. Zij kan alleen op de juiste wijze geschieden in en vanuit het geloof dat de Schrift Gods Woord is en God daarin een boodschap heeft aan ons. Zonder dat is het recht verstaan de de Schrift niet eens mogelijk. Dat de Schrift Gods Woord is is de sleutel tot het recht verstaan van haar. Dat heeft met „bevooroordeeldheid” niets te maken. Het is de gelovige erkenning dat de Schrift is wat zij zegt dat zij is. De sleutel naar de kennis van God in de rijkdom van zijn openbaring. Dat heeft ook niets te maken met onwetenschappelijkheid. In elke wetenschap kan men dan pas met het object van onderzoek wetenschappelijk bezig zijn, wanneer het object van de wetenschap wordt genomen zoals het is. De Schrift zij en blijve wat zij is. Vrijheid van exegete betekent dat de Schrift nooit monddood gemaakt mag worden. Daarom mag ook niets over de Schrift en diens gevolge ook niets over de exegete heersen. Geen mens, geen kerk, geen wetenschap (!). Ook de theologische wetenschap niet (!). Dat betekent niet dat niets „aanleiding” kan zijn om opnieuw naar de Schrift te luisteren of zelfs om haar nieuw te verstaan. ¹⁾ Maar de Schrift is haar eigen uitlegster.”

Ik vraag: zijn dit woorden van een man die de theologie „verwetenschappelijkt”?

Wordt in het geciteerde niet, juist integendeel, een voortreffelijk, to the point gaande **afwijzing** daarvan gegeven?

★ ★ ★

Boven dit artikel heb ik geschreven: „het grote gevaar”.

Die titel is niet overtrokken.

Want door het creëren van een tweede opleidingsinstituut worden wij geconfronteerd met een dodelijk ernstig gevaar voor het leven der kerken.

Om dat gevaar zo duidelijk mogelijk te tekenen wil ik weer wijzen op de geschiedenis. De geschiedenis is een formidabele leermeester. Want zij leert ons niet door **woorden** maar door **keiharde feiten**.

Ik heb in deze artikelen al meer dan eens gewezen op de vereniging van de „Afgescheiden” en de „Dolerende” kerken in 1892. En op het feit dat de opleiding van de verenigde kerken voortaan op twee opleidingsinstituten zou plaats vinden: de Theologische School van Kampen en de Vrije Universiteit van Amsterdam.

Toen dreigde direct ook het gevaar dat het hebben van twee opleidingsinrichtingen voor de kerken oplevert.

Dan die daar met inderdaad profetische helderziendheid op heeft gewezen is prof. Bavinck.

Kort na de „vereniging” van 1892 schreef hij dat het bestaan van twee opleidingsinrichtingen een aantal grote gevaren oplevert, gevaren die deze stand van zaken „geheel onaannemelijk maken.”

En dan gaat Bavinck zo verder:

„Het grootste bezwaar bestaat wel daarin, dat er aan beide scholen en alzo ook in de kerken een tweërlei theologische richting opkomt en bestendigd wordt, waardoor de eenheid der gemeente wordt geschaad en de liefde en vrede wordt geweerd. Verscheidenheid van inzicht is goed, eenvormigheid is ook in de kerk en de theologie geen rijkdom maar armoede; maar **verschil in richting** (vet van Bavinck) werkt altijd schadelijk in de kerk van Christus. Gemeenten en predikanten worden er door in partijen verdeeld. In plaats van samen te arbeiden aan één rijk der hemelen, gaan ze tegenover elkander staan, raken onderling aan het disputeren en theologiseren, en verteren elkaanders kracht. Zeer licht kruip op die wijze de dwaling en ketterij in Jezus' gemeente in. Onwillekeurig toch zal de éne school een vrijere, de andere een strengere richting gaan vertegenwoordigen. En zoals de geschiedenis leert... zal de vrijere richting dan altijd de jeugdiger krachten tot zich trekken, die straks in de gemeente tegen de meer behoudende richting positie gaan nemen, en verzwakking van het geloof voorbereiden. Maar ook, indien dit gevaar niet aanstonds zich mocht voordoen, komt er toch tussen de beide scholen weldra een onaangename en verderfelijke concurrentie. De zucht om de meerdere te zijn of ook het grootste aantal discipelen te lokken, komt in strijd met de eisen van gehalte en degelijkheid. De éne school wordt die van min-

gegoeden, van de gevorderden in leeftijd, van de zwakkeren in aanleg; terwijl de andere school haar eer gaat stellen in haar hogere eisen en meerdere degelijkheid. En ook langs deze weg wordt het verschil in de gemeente ingedragen, en deze zelf verdeeld, straks gescheurd.” Bavinck noemt nog meer bezwaren tegen een dubbele opleiding. Zo o.a. de verspilling van financiële en intellectuele kracht. Wat dat laatste betreft: twee onderwijsoplegingen moeten zich wijden aan dezelfde taak!

★ ★ ★

Maar het grootste gevaar is dat van het ontstaan van richtingen, van de — veelal unfair — concurrentie, van het leuren om studenten naar zich toe te trekken enz.

Het is verbluffend na zoveel jaren te lezen wat Bavinck hierover schreef. Want in de volgende decennia is wat hij voorzag van woord tot woord waar geworden! De strijd over en ten gevolge van de tweërlei opleiding is een zwarte en fatale bladzijde in de geschiedenis van de Gereformeerde Kerken.

Ik heb uit de jaren 1890 tot 1905 in de loop van de tijd enkele duizenden kerkbladen — Heraut, Bazuin, Wachter, Hollandia enz. — doorgelezen. En ik moet zeggen dat het verbijsterend is hoe **lang**, hoe **taai**, hoe **vinnig** en hoe **uitzichtloos** er in verband met die tweërlei opleiding is gediscussieerd, gepolemiseerd en gediskwalificeerd. Honderden artikelen en een reeks van brochures werden eraan gespannen. Zeeën van tijd zijn er zinloos aan verspild.

De — altijd vunze — kerkpolitiek beleefde een bloeitijd! Het jaar 1902 was een dieptepunt. Het heeft toen van één stem afgehangen dat de Kamper School is blijven voortgestaan!

En de „richtingsverschillen” leidden uiteindelijk via de „verklaring van 1905” tot de vrijmaking, die de „vrijgemaakten” — de echte — nooit hebben gewild, maar waartoe ze met groot verdriet werden gedwongen. Moeten we nu deze ellende weer gaan beleven??

Moeten er nu in onze kleine kerkgemeenschap twee vormen van „opleiding” komen?

Want de kerkelijke is er. Er studeren in Kampen onder begeleiding onzerzijds momenteel **tien** studenten die tot onze kerken behoren. Een dergelijke „bezetting” is voor de predikantsvoorziening van onze kerken meer dan voldoende.

Wat moeten we dan met een tweede doen?

Ten slotte voor ditmaal nog één opmerking: Het heeft me ten hoogste verbaasd dat door de broeders van het seminarie de naam van prof. Lindeboom werd genoemd.

Zeker, hij was een bestrijder van de „verwetenschappelijking” van de theologie. Maar — **JUST DÁAROM** — heeft hij er als een leeuw voor gevochten dat de opleiding van de predikanten volledig in de macht van de kerken zou zijn!

Toen het bestaan van de Kamper School in 1902 werd bedreigd richtte hij de „Wachterbond” op, een vereniging die het weekblad „De Wachter” uitgaf. Een blad dat gedurende heel zijn bestaan als devies in de „kop” ervan voerde: **Opleiding voor de kerk door de kerk!**

Om de verdediging van dat devies is het mij in al wat ik over deze kwestie schrijf te doen!

¹⁾ Oosterhoff verwijst hier o.a. naar K. Schilder, Een Hoornstoot tegen Assen. 44.

Een correctie: In een van de voorgaande artikelen schreef ik dat de heer Rosenbrand de leiding had bij de aangekondigde staking van de medewerkers van de Geref. Kinderbescherming. Men heeft mij er op attent gemaakt dat dit niet juist is. De verantwoordelijkheid voor die revolutionaire daad werd door een lid van de minderheid van het bestuur aanvaard. Wel ging de heer Rosenbrand met die minderheid van het bestuur mee. Maar korte tijd daarna raakte hij zijn positie in die „nieuwe” kinderbescherming weer kwijt. Ik wil hier ook nog zeggen dat een paar van de stakingsaankondigers later hebben beleden dat hun daad mis was geweest.

Kerknieuws

Ds J. W. Verhey — Ds J. W. Verhey uit 's-Gravenhage zal eerst ná januari 1977 (schriftelijke) preekverzoeken in overweging nemen.

Beroepbaar — Door de regio Rotterdam is beroepbaar gesteld kandidaat A. van der Dussen, Passerelstraat 26b, Rotterdam-West, tel. 010-761182.

Alphen aan den Rijn — De gegevens van de kerk van Alphen aan

den Rijn zijn als volgt: Praeses: M. C. Woensdrecht, Stortemelk 18, tel. 01720-94189. Scriba: G. J. Helder, Haringvliet 26, tel. 01720-22137. Penningmeester: W. B. van den Hout, Grashof 21, tel. 01720-22186, postgiro 3613199 t.n.v. Geref. Kerk (vrijgemaakt); Rabobank rek.nr. 30.16.79.215. Diakonie: J. K. Knol, Rigollettohof 35, tel. 01720-23843. Preekvoorziening: K. H. Mollema, Rigollettohof 47, tel. 01720-21936.

Beverwijk — Naam en adres van de scriba zijn als volgt: K. Penninga, Dobbestraat 4, Heemskerk, tel. 02510-35904.

Baarn — Scriba is sinds enige tijd: H. J. Luth, Burg. Penstraat 39, Baarn, tel. 02154-18636.

Amersfoort — Adres scriba: T. L.

Nolles, Beemden 17, Leusden-C., tel. 033-40072.

Hoogeveen — Praeses: J. Heetebrij, Kleine Beer 3, tel. 05280-69288. Scriba: W. Holtrust, Herm. Bavinckstraat 5, tel. 05280-68997. Diaconie: H. A. Korving, Leeuwewijklaan 104. Preekvoorziening: E. J. Vonk, Kleine Beer 7, tel. 05280-69273.

Breda — Vanaf 1 oktober is het adres van de diaconie: G. J. Cramer, Beethovenlaan 22, Oosterhout, tel. 01620-25246.

Nieuws uit breder kring

Aan reünisten van S.S.R. Utrecht en andere belangstellenden

niseert zaterdag 16 oktober a.s. De nieuwe afdeling Utrecht organiseert een feestelijke reünie om te gedenken dat S.S.R.U. 17-10-1906 werd opgericht.

Programma:

1. Opening om 14 uur in de Pieterskerk, amice Mr dr J. Donner.
2. Orgelconcert in de Pieterskerk, Dr Gert Oost.

3. Lezing Dr W. Barnard (Guillaume van der Graft), Pieterskerk.

4. Borrel en koud buffet, rest. Boothstraat.

Opgave: Lustrumcie S.S.R.U., Drieharingstraat 25, Utrecht, tel. 030-318159, t.a.v. Herman van Riessen en Albert Zuring. B.g.g. 03465-3317, Jan Groenendijk.

Kosten: f 40,— tot f 50,— afhankelijk van opkomst. Laat U deze kans niet ontgaan elkaar te ontmoeten!

V.G.S.A. — De Vereniging van Gereformeerde Studenten Amsterdam organiseert een tweede kennismakingstijd van 25 oktober—7 november.

In het kader hiervan zal H. M. de Lange op 26 oktober een lezing houden over „Arbeid”, waarbij alle belangstellenden welkom zijn ((om 20.30 uur in sociëteit Kamba, Leidsegracht 108 sous).

Verder bevat het programma voor die week uiteraard de kennismaking met de bijbelkringen, werkgroepen en dispuuten van VGSA. Voor meer inlichtingen kun je terecht bij: Jan Krol, Uilenstede 433-1, Amstelveen, tel. 020-455783.

Strijkers gevraagd!

Voor een op 26 november te houden muziekkavond in de Jeruzalemkkerk te Utrecht, zijn strijkers (viool, altviool, cello) nodig. Uitgevoerd zullen worden: Psalm 117 van G. Ph. Telemann en een orgelconcert van G. F. Händel. Wie mee wil spelen (reiskosten worden vergoed) meld zich z.s.m. bij J. Kapteyn, Mauritsstraat 1 te Utrecht, tel. 030-515648.

Verschenen:

De Twee Messiassen

door drs H. de Jong

31 preken over het boek 1 Samuël.

Verkrijgbaar door overschrijving van f 17,50 op postgiro 1758749 van F. Kuijper te De Bilt onder verm.: Messiassen.

Plaats uw
familieberichten
in dit blad

Voor al uw

handels- en familie drukwerk - boeken en folders

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 — Zeist

WOLTMAN B.V. Heerenveen

Woltman B.V. is een gestadig groeiende distribuerende groothandel in bouwmaterialen en hout met 2 dochterbedrijven, te weten de handelsonderneming Hout-producten B.V. en het productiebedrijf Panelenindustrie Toelevering B.V., met in totaal 60 man personeel (omzet-indicatie f 10 - 20 mln.). Met uitzondering van de productiesector opereert het bedrijf op een regionale markt. Voor de leiding van de administratie zoeken wij, wegens pensionering van de huidige functionaris, een

HOOFD VAN DE ADMINISTRATIE

De functie

Rechtstreeks onder de directie is hij verantwoordelijk voor de gehele — met behulp van een office-computer gevoerde — centrale administratie. Hij geeft daarbij leiding aan 5 personen. Naast de normale werkzaamheden met betrekking tot de financiële boekhouding zijn de maandelijkse direktierapportering en het opstellen van de kwartaalcijfers vanzelfsprekende taken.

Als lid van de staf wordt van hem tevens een inbreng verwacht in het financieel/economisch beleid. De instelling van de leiding is zodanig dat alle ruimte om initiatieven te ontplooiën — onder meer m.b.t. de verdere ontwikkeling van het info-systeem — aanwezig is.

De persoon

De gedachten gaan uit naar iemand op S.P.D.-niveau van ca. 40 jaar met enige kennis van automatisering.

Gezien de aard van de functie is leidinggevende ervaring gewenst. Wegens de externe contacten is representativiteit een belangrijke eigenschap.

Serieuze kandidaten zijn alleen zij, die uit hoofde van hun karakter passen in een bedrijf, dat gekenmerkt wordt door goede onderlinge verhoudingen, een coöperatieve sfeer, weinig personeelsverloop, een evenwichtige bedrijfsvoering.

Volder & co

organisatie-adviseurs

lid raad van organisatie-adviesbureaus

Geïnteresseerden wordt verzocht hun sollicitatiebrieven te richten aan het adres van ons kantoor Apollolaan 133, Amsterdam t.n.v. drs. J. H. Daalderop. De sollicitaties worden vertrouwelijk behandeld.

Redactieleden

Drs H. de Jong
Mr. dr J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds E. R. Postma
Ds H. Smit
Dr H. E. S. Woldring

Adres van de Redactie

K. Muller
H. Pootlaan 242,
Alkmaar
Telefoon 072-16767

Advertenties en druk

Drukkerij
„Steenbergen”,
Nooitgedacht 3, Zeist
Tel. 0 3404 - 12452

Abonnementsprijs:

f 30,— per jaar of
f 16,— per half jaar.
Buitenland f 40,— p.j.
of f 57,50 p. luchtpost

Giro 40 49 45

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen: uiterlijk tot 15 november.

Geref. Persvereniging „Opbouw”

Abonnementenadministratie
Merelhoven 273
Capelle aan den IJssel
Tel. 010 - 50.41.78

Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.